

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednočenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori pļipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby pļisłušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znaječanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda rěčenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej pļećiwo tyranstwu a potłóčowanju jako poslednjemu sředkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwice pļećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednočenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkružili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pļi wjetšej swobodže spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym dźěle ze Zjednočenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdźenje čłowječich prawow a zakładnych swobodow pļesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach pļewšo wažne za połne spjelnjenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatku měli a so prócowali, pļez wučbu a kubłanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a pļez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske pļipóznaće a zwoprawdźenje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstějacych teritorijow zaručec.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekajo su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadžeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, rěči, religiji, politiskim abo druhim pļeswědčenju, narodnym abo socialnym pochodže, po zamóženju, narodže abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładže politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba pļisłuša, njedžiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač

njewobsedži swójske knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo robočanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch svojich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podćisnyć čwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany płipóznaty hyć.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekojo su před zakonjom runi a maja b jež diskriminaeije prawo na jenaki škit pěz zakon. Wšitey maja pawo na jenaki škit pjećiwu kóždej diskriminaciji, kotraž by pędležace wozjewjen je zraniła, a pjećiwu pozbudženju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoe pola plišlušnych nutłkostatnych sudnistwow pjećiwu jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu pěstějace zakładne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w poľne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždej pjećiwu njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skóřbje pěz njewotwisne a njestronske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, doľhož njeje jeho wina w zjawnynl jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane čese chłostan je wuprajić hač te w času chłostajolnneho jednanja pľihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zapľimnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójby, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit pjećiwu tajkim zapľimnjenjam a škodam.

Artikl 13

1. Kóždy ma prawo, so znutłka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.
2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.

Artikl 14

1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach pšed pšescěhanjom azyl pytać a wužiwać.
2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže pšescěhanja dla ryzy njepolitiskich złóštnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenych narodow.

Artikl 15

1. Kóždy ma prawo na statnu pšislušnosć.
2. Nikomu njesmě so jeho statna pšislušnosć swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu pšislušnosć změnić.

Artikl 16

1. Mužojo a žony w žeńtwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je pšislušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.
2. Woni maja jenake prawa pšli zmandželenju, w mandželstwje a pšli rozwjazanju mandželstwa.
3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej pšezjednosći pšlichodneju mandželskeju stać.

Artikl 17

1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.
2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo wopłija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z druhimi, zjawnje abo priwatnje pšez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjc nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo wopłija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedźiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždehožkuli razu wobstarać, pšlijimować a dale dawać.

Artikl 20

1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.
2. Nichtó n jesmě so nuzować, zjednoćenstwu pšisłušeć.

Artikl 21

- 1. Kóždy ma prawo, so pći rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo plez swobodnje wolenychn zastupjerjow wobdźělić.**
- 2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjemi prawo na přistup k zjawnym zastojsstwam w swojim kraju.**
- 3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić plez so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.**

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže plez nutłkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne dźěło wobkedźbujo organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosť a swobodne wuwice swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

- 1. Kóždy ma prawo na dźěło, na swobodnu wólbnu powołanja, na přiměrene a spokojace dźělowe wuměnjena kaž tež na škit płećiwo bjezdźělnosći.**
- 2. Wšitcy čłowjekojo maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake dźěło.**
- 3. Kóždy, kiž dźěła, ma prawo na sprawne a přihódne zarunanje dźěła, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěsća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnylni napravami dopjelnić.**
- 4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow dźělarnistwa załožiť a tajkim přistupić.**

Artikl 24

Kóždy ma prawo na dźělowe přestawki a swobodny čas inkluziwnje přiměrene wobmjezowanje dźěloweho časa kaž tež na prawidłowny plaćeny dowol.

Artikl 25

- 1. Kóždy ma prawo na za swo ju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje přiměreny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdźělnosće, chorosće, inwalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty svojich zežiwjenskich srědkow plez njezawinowane wobstejnosće.**
- 2. Maćerje a dźěći maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm dźěćom, mandźelskim a njemandźelskim, přisteji jenaki socialny škit.**

Artikl 26

- 1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakładnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje přistupna być, a vysokošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.**
- 2. Kublanje dyrbi na poľne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylńenje respektowanja čłowječich prawow a zakładnychn swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a pjećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a dźělawasć Zjednoćenych narodow za zděrženje měra podpěrować.**
- 3. Starši maja přenjorjadne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich dźěćom posrědkować.**

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdźěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn dźěl brać.

2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurastuja za njeho jako tworićela z dźělow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody połnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće napřećo tej zhromadnosći, w kotrejš je jeničce móžne swobodne a połne wuwice jeno wosobiny.

2. Kóždy podleži pći wužiwanju svojich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pšedwidži, pšipóznaće a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěšćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneho porjada a powšitkowneho derjeměča w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.

3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w napřećiwku k cilam a zasadam Zjednočenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke dźěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajencn prawow a swobodow měritej.
